

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

FOR

FORENINGEN ANKERHUS

1916—17.

UDGIVET AF
FORENINGEN ANKERHUS.

SORØ

SORØ BORTRYKKERI (AKTIESELSKAB) VED RAMMUSSEN-KROGH.

1917.

Julehilsen fra Ankerhus.

*Hører I Kongebrolindenes Susen
fødes og stige, synke og dø!
Vandene larmer og koger i Slusen,
hvid skinner Kirken bag Pedersborg Sø.*

*Ser I blandt Aakandeflaadernes Blade
Blomsterne hvide bag straagule Rør?
Skuer I Smallesøens gnistrende Flade
flimre bag Skrænternes Bøgeløv-Slør?*

*Husker I Plæner og Trær og Buske
badet i Sol eller drysset i Sne?
— Arbejdets Travlhed I sagtens kan huske,
mon I kan end dets Velsignelse se?*

*Alt hvad I mindes er Hilsen og Hyldest,
„Glædelig Jul“ fra et Samliv, der svandt.
Alt hvad i Fællig vi mildt gjorde Fyldest,
Leg eller Arbejde, stærkere bandt.*

*Fredelig Gerning var Skolens og jeres,
mens over Verden gik Hærgning og Brand;
maatte den Gerning dog snart blive deres,
som tænder Krigsbaal i Land efter Land!*

*Snart ringer Julen med Kirkernes Klokker
— ak, til Kanoner blev ude de støbt —
lyt dog: i Luften sig Fredstoner flokker . . .
Fredsbarnet fødes — nu bliver det svøbt!*

Lidt om Virksomheden paa Ankerhus 1916—17.

—0—

Siden den sidste Aarsberetning blev udsendt Jul 1915, har Forholdene jo nærmest forværret sig. Og det i alle Henseender, men trods det og de Vanskeligheder, som dermed følger, har vi, saavel som de fleste Kollegaer, jo dog søgt at holde Skole, og har egentlig heller ikke paa Elevtilgangen følt Krigens Tryk, idet Skolen i de to sidste Aar har været besøgt af 23 Lærerindeelever og 94 5 Mdr. Husholdningselever og 48 Elever paa det sædvanlige Maanedskursus i Oktober. Men de Ulemper, Produktvanskeligheder, Brændselsmangel og Belysningsforholdene har ført med sig, ogsaa af rent økonomisk Art, har jo vanskeliggjort Virksomheden i høj Grad, da vi har krympet os ved at sætte Skolebetalingen tilstrækkeligt op af Hensyn til Hjem, hvor vi sætte Pris paa at faa Elever fra. Betalingen har jo tidligere været 55 Kr. mdl. for Kost og Undervisning paa Skolens alm. Husholdningskursus, og den er kun for de to sidste Vintres Vedkommende forhøjet med 5 Kr. og nu med 10 Kr. + et ekstra Tillæg paa 25 Kr. for et helt Kursus.

Skolebygningerne fik vi 1916 forøget med en prægtig Gymnastiksal, den er bygget ovre i Gaardmandshaven. Den blev taget i Brug første Gang d. 3. Juli 1916 og derved indviet af Biskop Ostenfeld, der den Dag talte for Skolens unge Piger. I samme Uge havde vi Besøg af Frk. Thyra Rædder, der fortalte Eleverne om Kvindehjælpens Arbejde i Aarhus, og d. 7. Juli holdt fhv. Seminarieførstander R. Holm fra Vejle et Foredrag om Forskolens Historie. Sommerens Kursus sluttede med et rart Høstmøde hvor Provst Nissen fra Vemmelev talte om Høsten, baade den timelige og den aandelige.

Af Nyt paa Undervisningens Omraade maa nævnes et In-

struktionskursus, som med Støtte fra Undervisningsministeriet er afholdt de to sidste Somre for nuværende og vordende Lærerinder i den kommunale Efterskole. Disse Kursus, der har været fornøjelige, synes ogsaa at være praktiske, da det har sin praktiske Betydning for Lærerinderne i saa ung en Skole som den kommunale Efterskole at mødes og udveksle Erfaringer. Ved det første Kursus holdt Docent J. Warming et Foredrag om Husmoderforeninger, der gav Anledning til en udmærket Diskussion og til megen Omtale i Provinsens Blade. Det samme Foredrag holdt forresten Docent Warming ved Husholdningsskolernes Aarsmøde d. 2. Oktober paa Sorø Husholdningsskole, og senere har Hr. Warming ført Tanken videre ved at indsende et Andragende om Nedsættelse af et Husholdningsudvalg, der har ført til Oprettelse af „Det af Indenrigsministeriet nedsatte Husholdningsudvalg“. —

Instruktionskursuset 1916 sluttede d. 5. Aug. med et offentligt Forhandlingsmøde, hvor Professor N. A. Larsen indledede med et Foredrag om: Betimeligheden af Oprettelsen af kommunale Efterskoler for unge Piger.

Ved Instruktionskursuset 1917 holdt Rektor Hass fra Stenhus Foredrag om Arbejdets Skole, en Skoleidè, der falder overmaade godt i Traad med Opgaven i Efterskolen. — Kommunelærer Lindholm fra København holdt ved samme Kursus Foredrag om Skolehaven, og der er ikke Tvivl om, at Havebrugsundervisning ogsaa i den kommunale Efterskole kan faa sin store Betydning.

Ungdomsskoleforeningen afholdt d. 21. og 22. Juli sit Aarsmøde paa Ankerhus, og Frk. Margrethe Pedersen demonstrerede der en Klasseundervisning, som syntes at interessere de forsamlede Pædagoger en Del.

Dette interessante Møde sluttede med et offentligt Møde hvor Prof. Fr. Weiis talte om Fremtidens Skole og drog en Sammenligning mellem den danske og den franske Skole — og Folketingsmand K. M. Klausen holdt et ypperligt og overbevisende Foredrag om Efterskolens Maal og Betydning. Mødet overværedes af Undervisningsminister Kejsler-Nielsen.

Undervisningsministeren havde forresten ogsaa tidligere paa Sommeren, i Pinsen, sammen med Konsejlspræsident Zahle glædet Skolen med et Besøg.

Den kommunale Efterskole, hvorigennem vi jo mener at Vejen gaar, naar man lettest og sikrest skal naa at faa *alle* unge Piger bibragt en systematisk Undervisning i huslig Ger-ning, synes at vinde mer og mer Forstaaelse. Saaledes har Dansk Kvindesamfund, Det af Indenrigsministeriet nedsatte Husholdningsudvalg, Husmoderforeningen o. fl. andre Institu-tioner gennem Henvendelse til Kommuner og Regering søgt at fremme denne Sag yderligere.

Et Statskursus paa 9 Mdr. er fra Novbr. 1917 oprettet paa Ankerhus til Uddannelse af Lærerinder til kommunale Efterskoler. Kursuset er særlig beregnet for eksaminerede Lærerinder og Forskolelærerinder, men Kvinder, der har sær-lige Forudsætninger for at virke i Efterskolen, kan dog ogsaa optages. Deltagerne faar Undervisningen samt Frokost og Middag gratis. 15 Deltagere er antaget i Aar.

Elevmødet i Aar fik særlig Interesse ved, at Landbrugs-minister Kr. Pedersen deltog i Mødet og talte om Kvindernes Uddannelse, landøkonomisk set og kom da særlig ind paa Lærerindeuddannelsen, som han mente nødvendigvis maatte an-lægges saaledes, at Lærerinderne fik Kendskab til at styre en Landhusholdning, og til Forholdene, der leves under paa Landet.

Af andre Forhold, der ogsaa i nogen Maade berøre Virksom-heden paa Ankerhus, kan nævnes, at Fru Lauridsen d. 2. Novbr. 1916 blev udnævnt til Medlem af den overordentlige Kom-mission af 8. August 1914 og ved Sognefoged Jensens Død d. 7. August 1917 blev Medlem af Sorø Landdistriktsraad (Sog-neraad).

Som Gave har Skolen fra Kursusdeltagere 1916 modta-get en Klokke, der kan ringe sammen til Møder og Fest i Gym-nastiksalen, og en Pengegave til Hjælp til Salens Udsmykning, fra Elevmøderne. En Gave, der bliver anbragt i en Talestol, hvorfra vi haaber mange gode Ord og Tanker maa føres frem.

Husholdnings- Lærerindeuddannelsen.

Af *Magdalene Lauridsen.*

—o—

Som det antagelig vil være Dem alle bekendt, har jeg meddelt Foreningen af Husholdningslærerinder og -Lærere, der repræsenterer de fleste af Landets Husholdningsskoler, at jeg var villig til at opgive Lærerindeuddannelsen paa Ankerhus, hvis det kunde bidrage til at faa Uddannelsen af Husholdningslærerinder ved Statens Støtte ordnet paa en betryggende Maade for Fremtiden, dog under Forudsætning af, at der ved Uddannelsen blev taget tilbørligt Hensyn til Landboforhold. — I den Anledning vil jeg gerne i Aarskriftet for Foreningen „Ankerhus“ fremkomme med en Redegørelse og fremsætte mit personlige Syn paa dette for Husholdningssagen saa vigtige Spørgsmaal. Først bliver jeg dog nødt til ganske kort at optrække Linjerne for min Skoles Tilblivelse og Virksomhed.

Mit Arbejde for Husholdningssagen begyndte 1895, idet jeg da d. 5. Maj sammen med nu afdøde Fru Eline Eriksen paabegyndte Sorø Husholdningsskole, der var den første i sin Slags. Formaalet med Skolens Undervisning var navnlig at dygtiggøre unge Piger til Hjemmets Gerning. I Vinteren 1900 søgte vi at faa Husmødrene i Tale ved at afholde Forevisninger i Madlavning og Husholdningsforedrag for dem. Denne Undervisningsform og -Idé, der var af engelsk Oprindelse, slog saa godt an, at vi ved Hjælp af nogle af Skolens flinkeste Elever næste Aar fik Undervisningen frem i 15 andre Byer, og efter at der var sket Henvendelse til Landboforeningerne om at interessere sig for disse vandrende Kursus i Hushold-

ning, blev det paa Etatsraad Valentiners Forslag paa Formandsmødet i Lyngby d. 1. Juli 1901 vedtaget at overtage Ledelsen af de paabegyndte Husholdnings-Aftenskoler. Jeg blev derefter af De samv. sjællandske Landboforeninger anmodet om at uddanne Lærerinder til denne specielle Undervisning, og der skete Henvendelse til Landbrugsministeriet om at støtte Sagen, og paa Finansloven for 1903—04 bevilgedes der 3000 Kr. „til Uddannelse af Kvinder, der maatte ønske som Lærerinder at forestaa Husholdningskursus“. Dette Beløb forhøjedes 1905—06 til 4000 Kr.

Lærerindeuddannelsen foregik til at begynde med paa Sorø Husholdningsskole, men 1902 købte jeg 24 Tdr. Land i Sorø Landsogn ude ved Kongebroen, anlagde en Have paa ca. 6 Tdr. Land og byggede Ankerhus, der efterhaanden blev udvidet og indrettet til Husholdningsseminarium. 1906 overdrog jeg min Part af Sorø Husholdningsskole til Fru Eriksen, og 1907 udvidedes Ankerhus med en trelænget Gaard, bygget og indrettet som en Model-Landhusholdningsskole, hvor der siden har været afholdt almindelige 5 Mdr.s Husholdningskursus.

Husholdningsseminariet Ankerhus har uddannet 200 Lærerinder, deraf har 24 dog været fra andre Lande. 152 Lærerinder har modtaget Understøttelse til deres Uddannelse gennem de samv. danske Landboforeninger af det Beløb, der er bevilget paa Landbrugsministeriets Budget, og modtaget denne Understøttelse paa Betingelse af, at de var villige til efter endt Uddannelse, at undervise ved Landbo- og Husmandsforeningernes Kursus eller optage en Sognehusholdningsundervisning (nu Efterskoleundervisning). Af nævnte Lærerinder har 86 undervist 56,687 Kvinder i Landboforeningers Husholdningsaftenskoler, 20 har undervist ved Husmandsforeningens korte Kursus, 85 har haft Ansættelse som Husholdningslærerinder ved faste Skoler og 10 har undervist ved kommunale Efterskoler.

Oprindelig blev Lærerinderne kun uddannede til at undervise ved de vandrende og korte Kursus, men efterhaanden

som der oprettedes flere og flere Husholdningsskoler og Kursus, blev de anvendt som Lærerinder der, hvorfor vi udvidede Undervisningen saaledes, at de ogsaa uddannedes til at undervise ved faste Skoler. Ligeledes søgte vi at meddele Lærerinderne en Uddannelse, der gjorde dem skikkede til at undervise Børn og ganske unge Piger, som Følge af, at vi i Aaret 1912 havde fremsat Forslag til en Sogne-Husholdningsundervisning, der gik ud paa at give Kommuneskolens Piger i de ældste Klasser og Sognets unge Piger mellem 14 og 18 Aar en systematisk Vejledning i huslig Gerning. Denne Tanke er jo siden blevet realiseret ved Hjælp af den Bevilling, der paa Finansloven for 1914—15 blev givet til Oprettelse af kommunale Efterskoler, hvorigennem man vil lade de unge faa Adgang til fortsat Undervisning, der tager Sigte paa at befæste og udvide deres i Folkeskolen erhvervede Kundskaber og bidrage til at dygtiggøre dem til deres fremtidige Livsgerning.

Det første Statstilskud til Skolen bevilgedes paa Kultusministeriets Budget ved Finansloven 1906—07 med 1000 Kr. Dette forhøjedes dog 1908—09 til 2000 Kr. og 1910—11 blev der bevilget et ekstraordinært Tilskud paa 1500 Kr. til hver af de bestaaende tre private Lærerindeskoler. I Forhold til de Udgifter, der er forbundet med en Husholdningslærerindeuddannelse, og paa Grund af, at jeg maatte drive Skolen de første 5 Aar uden Statstilskud, har Statens Støtte været for lille til, at jeg uden meget store økonomiske Vanskeligheder har kunnet holde Virksomheden gaaende. En god Hjælp har Landbrugsministeriet dog ydet mig det sidste Aar, idet jeg til Skolens Virksomhed har modtaget et Tilskud af 4000 Kr. fra Landbrugslotteriets Overskud Efteraaret 1916.

Fra Regeringens Side har vor Virksomhed ogsaa i de sidste Aar mødt megen Velvilje og Forstaelse. Og Finansudvalgets Formand, Hr. Folketingsmand K. M. Klausen, anmodede mig i Efteraaret 1916 om at fremkomme med et Forslag til en Udvidelse af Lærerindeuddannelsen paa Ankerhus, der vilde være hensigtsmæssig og ordnet paa en økonomisk betryggende Maade. Jeg udarbejdede derefter følgende

Förslag

til

Udvidelse af Lærerindeuddannelsen paa Husholdningsseminariet Ankerhus, særlig af Hensyn til de kommunale Efterskoler.

Der afholdes:

Et Aars Kursus

for Forskole- og exam. Lærerinder, der vil uddanne sig til at undervise i Skolekøkkener og ved kommunale Efterskoler.

Et Toaars Kursus

for Kvinder, der vil uddanne sig til at undervise paa Husholdningsskoler, ved korte Kursus, i kommunale Efterskoler, samt eventuelt forestaa kommunale Folkekøkkener.

Undervisningen bør være gratis. Ophold betales med 400 Kr. aarlig + 50 Kr. for Lys og Varme, eventuelt ogsaa 50 Kr. for Værelse.

Der gives Stipendium paa 2—300 Kr. til mindre bemidlede.

Skoleaaret begynder den 3. November og slutter til Oktober med 14 Dages Jule-, Paaske- og Sommerferie.

Af Deltagere bør der kunne optages 20 paa hvert Hold ved hvert Skoleaars Begyndelse.

En Øvelsesklasse paa 10—15 Elever oprettes af Hensyn til det toaarige Kursus. Undervisningen bør være gratis. For Bolig med Ophold betales 200 Kr. (Dertil maa kunne faas 150 Kr. i Understøttelse som til alm. Husholdningsskoler).

Plan for Kursus

til Uddannelse af Lærerinder ved
Skolekøkkener og kommunale Efterskoler.

Kursustid 1 Aar.

Som Deltagere optages kun Forskole- eller exm. Lærerinder.

Undervisningen omfatter:

1ste Halvaar: November—April. Ugentligt Timetal:

Praktisk Husgerning (Madlavning, Bugning, Konservering, Rengøring, Vask, Strygning o. s. v.) (24), Køkkenteori med Forevisninger (6), Husførelse (2), Kostberegninger (2), Husholdningsregnskab (1), Kemi (1), Ernæringslære (2), Havebrug (1), Samfundslære (1). Ialt 40 Timer. 7 Timer daglig, Lørdag dog kun 5 Timer.

2det Halvaar: Maj—September.

Øvelser i Foredrag, Demonstrationer, Undervisning af Børn i Skolekøkkengerning og af unge Piger mellem 14 og 18 Aar i Ffterskolefag. — Af praktiske Arbejder medtages Havebrug (Skolehave), Konservering og Anvendelse af de specielle Produkter, som Aarstiden bringer. — Af Teori meddeles ugentlig: Org. Kemi og Ernæringsfysiologi (2), Bakteriologi (1) Sundheds-, Syge- og Barnepleje (2), Psykologi (1), Undervisningsmetodik (2), Fysik (1), Havebrug (2), Samfundslære (1).

Plan for Kursus

til Uddannelse af Lærerinder ved

Husholdningsskoler og kommunale Efterskoler.

Kursustid 2 Aar.

Undervisningen omfatter:

1ste Halvaar: November—April. Ugentligt Timetal.

Dansk (4), Regning (2), Kemi (2), Fysik (2). Anatomi (2), Samfundslære, historisk (1), Kulturhistorie (1), Havebrug (2), Gymnastik (6), Haandarbejde (12). Ialt 34 Timer. Daglig 6 Timer, Lørdag dog kun 4 Timer.

2det Halvaar: Maj—September. Ugentligt Timetal.

Praktisk Husgerning (Madlavning, Bugning, Konservering, Rengøring, Vask, Tøjbehandling, praktisk Havebrug (24), Køkkenteori med Forevisning (6), Husførelse (2), Kostberegninger (2), Husholdningsregnskab (1), Kemi (1), Ernæringslære (2), Havebrug (2). Ialt 40 Timer. Daglig 7 Timer, Lørdag dog kun 5 Timer.

3die Halvaar: November—April.

Eleverne deles i 3—4 Hold, der skiftevis deltager i

Slagtning, Bugning, Madlavning o. l. i Økonomaens Køkken, i indvendig Husgerning som Behandling af Lamper, Møbler, Metalgenstande o. s. v. og i Pasning af Fjerkræ, de assisterer ved Undervisningen i den kommunale Efterskole og i Øvelsesskolen, øves i at holde Foredrag og give Demonstrationer.

Af Teori medtages ugentlig: Metodik (2), Organisk Kemi (2), Sundheds-, Syge- og Barnepleje (3), Havebrug (2), Plantelære (1), Bi- og Fjerkræavl (2), Dansk (2), Regning (2), Samfundslære (1).

4de Halvaar: Maj—September.

Eleverne underviser skiftevis paa et 5 Maaneders Kursus 10—15 unge Piger i de obligatoriske Husholdningsfag: Praktisk Husgerning med dertil knyttet Teori: Ernærings- og Sundhedslære, samt i Havebrug. Passer desuden Fjerkræet og Gaardmandshaven.

Af teoretiske Fag medtages ugentlig: Ernæringsfysiologi (2), Bakteriologi (1), Plantelære (1), Bi- og Fjerkræavl (2), Samfundslære (1), Psykologi (1), Fysik (1), Dansk (1).

Forslag til Ordning af Skolevirksomheden.

Principalt Forslag

Staten opretter en Skole til Uddannelse af Lærerinder til
Husholdningsskoler,
Skolekøkkener i Provinsen,
Kommunale Efterskoler for unge Piger.

I det Øjemed afkøber den Fru Magdalene Lauridsen følgende Arealer med paastaaende Bygninger af Ejendommen Husholdningsseminariet Ankerhus:

- a. 5—15 Tdr. Land Agerjord,
- b. ca. 3 Tdr. Land beplantet Have,
- c. 1 trelænget Gaard, indrettet som Landhusholdningsskole og med Staldbygninger til et Husmandsbrug, 1 Bygning med Vognport, Cyklestald, Hønschus m. m.
- d. 1 Gymnastiksal.

Arealer, Bygninger, Inventar og Besætning overtages efter nærmere Overenskomst med Ejerinden. Til Vejledning kan tjene, at Brandforsikringssummen for de omtalte Bygninger er 41.142 Kr.

Endvidere lader Staten opføre Bygninger, indeholdende:

- 1 Undervisningskøkken, indrettet efter Familiesystemet med Plads til 4 „Familier“ = 20 Elever.
- 1 Undervisningskøkken, indrettet til Brug ved Skolekøkken- og Klasseundervisning.
- 1 Foredragssal, beregnet til 40 arbejdende Elever.
- 1 Laboratorium, beregnet til 20 Elever.
- 1 Vaskelokale med Stryge- og Rullestue.
- 1 Haandarbejdslokale, der ogsaa kan bruges som Skolestue.
- 1 Sygestue og 1 Barneværelse.
- 1 Læsestue med en faglig Bogsamling.
- 1 Kontor.
- 60 Elevværelser med Centralvarme og elektrisk Lys.
- 4 Lærerinde-Lejligheder med Stue og Soveværelse til hver.
- 1 Økonomiafdeling m. Køkken m. Dampgryde, og elektrisk Komfur, Kælder, Spisekammer, Opvaskerum, Anretterværelse m. m.
- 1 Spisesal.
- 1 Dagligstue.

Værelser til Piger, Økonoma, Gæster o. s. v.

Af Hjælpere bliver der Brug for:

1 Bestyrerinde	4000 Kr.
1 Lærerinde til at lede den praktiske og teoretiske Husholdnings- og Skolekøkkenundervisning	2000 „
1 Lærerinde til at lede Øvelsesskolen, Gymnastiken og den kommunale Efterskole	1500 „
1 Lærerinde til at lede Undervisningen i Vask, Strygning, Tøjbehandling m. m.	1500 „
1 Lærerinde til at lede Undervisningsøvelserne og til at undervise i Dansk, Regning og Haandarbejde	2000 „
1 Inspektrice, der f. Eks. ogsaa kan lede Undervisningen i Sundheds-, Syge- og Barnepleje	1800 „

1 Lærerinde til at undervise i Kemi, Ernærings- fysiologi, Anatomi o. lign.	2000	„
1 Assistent ved Laboratoriearbejde o. l.	1200	„
1 Havebrugslærer og Leder af Landbruget, der til- lige kan undervise i Biavl og Fjerkræavl	2500	„
Timelærere til Undervisning i Fysik, Historie, Sam- fundslære, Plantelære, eventuelt Dansk, Reg- ning osv.	3500	„

Økonoma og Piger lønnes af Elevernes og Lærerindernes
Betaling for Opholdet.

Af den foreslaaede Lærerindeløn fradrages 500 Kr. aar-
lig for Ophold og Lejlighed med Lys og Varme.

Udgifterne til Elevernes Kost anslaaes til 30 Kr. pr.
Maaned, Udgifter til Lønninger, Renholdelse af Internatet m.
m. anslaaes til 10 Kr., ialt 40 Kr. maanedlig for hver Elev.

Driftsudgifter ved Land- og Havebrug antages at blive
dækkede ved Indtægterne deraf.

Udgifterne maa anslaaes til:

A. Overtagelse og Udvidelse af Skolen . . . . . (ikke bereg.)

B. Den aarlige Udgift:

Lærerhjælp	22000	Kr.
Undervisningsmidler til Kemi, Fysik o. s. v.	2000	„
Produkter ved Undervisningsøvelser i Madlav- ning, til Forsøg med Apparater og Pro- dukter	2000	„
Bekendtgørelser Eksamensudgifter m. m.	1500	„
Sekretærudgifter, Telefon, Bladhold m. m.	1000	„
Skolelokalernes Opvarmning og Belysning m. m.	4000	„
Vedligeholdelse, Nyanskaffelser m. m.	5000	„
Stipendier til 60 Elever, gennemsnitlig 200 Kr. til hver	12000	„
	<hr/>	
	49500	Kr.

NB. For Tiden ydes der Seminariet et direkte Tilskud gennem Undervisningsministeriet paa	3500 Kr.	
og gennem Landbrugsministeriet til Elevunderstøttelser	4000 „	
	<hr/>	
	ialt	7500 Kr. 7500 Kr.
Merudgiften bliver saaledes.		<hr/> 42000 Kr.

Til Støtte for det principale Forslag skal anføres, at naar Seminariet er Statsskole, bliver det stabilt, ikke saa afhængigt af skiftende Konjunkturer som den private Skole og paavirkes ikke i den Grad af et Forstanderskifte, som den private Skole paavirkes af et eventuelt Ejerskifte.

Det maa desuden anføres som en meget stor Fordel, at Eleverne kan bydes fri Undervisning og billigt Ophold, idet man ikke kan vente at kunne faa tilstrækkelig mange Lærere grundigt uddannet, uden at Uddannelsen gøres let tilgængelig.

Staten har taget sig af Lærerindeuddannelsen i flere Lande. I Norge er Tilskudet til „Statens Lærerindeskole i Husstel“ paa Budgettet for Aaret 1916 - 17 41.845 Kr. Og dog paatænkes der en betydelig Udvidelse af baade Uddannelsen og Skolen.

Subsidiært Forslag.

Skolen fortsætter som privat Virksomhed.

Staten støtter den

- a, ved at yde Skolen et Laan paa 60.000 Kr. paa samme Vilkaar som der i sin Tid blev bevilget til Oprettelse af Husmandsskoler,
- b, ved at yde Skolen aarlig et Tilskud til Lærerbjælp, Undervisningsmidler o. s. v., saa stort, at Eleverne kan faa fri Undervisning,

c, ved at yde Stipendier til ubemidlede Elevers Ophold paa Skolen.

I saa Tilfælde maa der til de nuværende Bygninger føjes en Bygning, der indeholder:

1 Undervisningskøkken, beregnet til Skolekøkken- og Klasseundervisning.

1 Laboratorium.

45 Elevværelser med Centralvarme og elektrisk Lys.

Lærerinde-, og Pigeværelser m. m.

Skolen lider nemlig nu stærkt under Pladsmangel, særlig savnes en Økonomiafdeling og Elevværelser. De, der findes, er beregnet til to og tre, og det har vist sig at være til stor Gene ikke at kunne skaffe Lærerindeelever Eneværelser. For det første har de meget Hjemmearbejde, der kræver Arbejdsro. For det andet er Eleverne som Regel ældre og har derfor vanskeligere ved at dele Værelse med andre, end de noget yngre har. Ligeledes vilde det for Eleverne være en stor Fordel, om Værelserne kunde opvarmes ved Centralvarme og forsynes med elektrisk Lys.

Naar der foreslaas fri Undervisning, er det under Hensyn til, at de Lærerinder, der uddannes paa Statens Lærerhøjskole til Skolekøkkenlærerinder, faar fri Undervisning. Det er desuden en Form for Hjælp til Uddannelsen, de fleste sætter Pris paa, fordi den ikke fordrer Trangsattest. Den vil derfor sikkert fremme Tilgangen af Elever. — Ligeledes faar mindre bemidlede Elever blandt dem, Lærerhøjskolen uddanner til Skolekøkkenlærerinder, Hjælp til deres Ophold, vistnok indtil 300 Kr. aarlig foruden Boghjælp.

Naar Skolen skal drives privat, maa Udgifterne til Elevers Ophold nødvendigvis blive noget større af Hensyn til Bygningernes Forrentning.

Planen for Undervisningen er ens i begge Forslag, men af Hensyn til Benyttelse af de nuværende Skolelokaler og den mindre Bygningssum kan Elevantallet ikke godt overstige 15 paa hvert Hold, i alt 45. Derved bliver Udgiften til Under-

visningsmidler lidt mindre, og en privat Virksomhed kan vel ogsaa som Regel slippe med billigere Lærerløn end Staten.

Det forudsættes i det subsidiære Forslag, at den i det principale Forslag omtalte Landhusholdningsskole, der tænkes anvendt til Øvelsesskole, bevares som almindelig Husholdningsskole, medens Øvelsesskolen indskrænkes til 5 Mdr. og med mindre Elevantal.

For at kunne yde Eleverne fri Undervisning maatte Skolen, foruden de 3500 Kr., som den nu oppebærer, have et aarligt Tilskud til

Lærerbjælp	15000 Kr.
Undervisningsmidler	3500 „
Stipendier til 45 Elever gennemsnitlig 265 til hver ca.12000 „	
	Ialt 34000 Kr.
Derfra gaar eventuelt det nuværende Tilskud til	
Elever	4000 „
	Merudgift 30000 Kr.

Ved en Ordning i nævnte Retning fik man i det mindste Lærerindeuddannelsen paa Landet indrettet paa en hensigtsmæssig Maade, og Udgifterne blev overkommelige og forholdsvis ringe baade for Eleverne og Staten. — men man naaede ganske vist ikke til en *ensartet* Uddannelse for alle Husholdningslærerinder, idet man maatte forudsætte, at de private Lærerindeskoler i København fremdeles vilde fortsætte deres Virksomhed. Og fra mange Sider har det ønskelige i en ensartet Uddannelse været stærkt hævdet. Saaledes i sin Tid af daværende Kultusminister Appel. Og det maa jo indrømmes, at i saa lille et Land som Danmark er der ikke Plads for mange specielt uddannede Husholdningslærerinder, og at det mest praktiske er at have en Uddannelse, der giver i det mindste et aldeles bestemt Pensum af visse Kundskaber. — I en Samtale, jeg i Anledning af mit indsendte Forslag havde med Undervisningsminister Kejser-Nielsen, fik jeg Lejlighed til

at udtale, at det drejede sig ikke om at faa *min* Lærerinde-skole sikret, men at faa Lærerindeuddannelsen ordnet paa en fuldt betryggende Maade, og det kom til at staa saaledes for mig, at jeg af Hensyn til hele Husholdningssagens Vel maatte træde til Side, for at man uden Hensyn til det personlige kunde træffe en Afgørelse, og det var Grunden til, at jeg gjorde Foreningen af Husholdningslærerinder og -Lærere det nævnte Tilbud. — Foranlediget deraf blev Lærerindeuddannelsen drøftet ved Foreningens Møde d. 14. April d. A. og af Hensyn til den store Interesse, Sagen har for alle, blev Lederne af de tre private Lærerindeskoler: Fru Berg-Nielsen, Fru Suhr-Majland og jeg anmodet om sammen med Husholdningsskolens Tilsynsførende Chr. Christensen, Tune, at fremkomme med et Forslag til Ordning af en fyldigere og ensartet Lærerindeuddannelse. Ved en Sammenkomst i Oktober enedes vi om at foreslaa, at man ordnede en treaarig Uddannelse, og efter hvad der den Dag blev meddelt, syntes det, som om en saadan Ordning lettest kunde ske paa følgende Maade:

1ste Aar. Kursus paa en dertil indrettet og anerkendt Husholdningsskole i de obligatoriske Husholdningsfag, og hvor Eleverne særligt skulde tilegne sig den praktiske Del af deres Uddannelse. Den Del af Uddannelsen fandtes det naturligst at give paa de nu bestaaende Lærerindeskoler.

2det Aar skulde omfatte 1ste Del af Landbohøjskolens Undervisning i Grundvidenskaberne (i denne Undervisning kan deltage hvem som helst, og der udkræves saaledes heller ikke dertil en særlig Bevilling).

3die Aar skulde give den afsluttende og pædagogiske Uddannelse, eventuelt paa Landbohøjskolen, hvis en saadan Afdeling kunde oprettes der.

— Dette blev som Forslag forelagt ved Foreningens Generalforsamling d. 25. Oktbr., og jeg mener at turde tillade mig her at meddele, at man mente at kunne tiltræde dette Forslag, men dog under Forudsætning af, at Lærerinderne gennem den foreslaaede Uddannelse ogsaa blev gjort praktisk skikkede til at undervise ved de bestaaende Husholdningsskoler,

Imidlertid har der siden vist sig flere Vanskeligheder for denne Plans Realisation. For det første har man bragt i Erfaring, at der ved den paatænkte Udvidelse af Undervisningen paa Landbohøjskolen er tænkt at bruge 1½ Aar til første Del i Stedet for som nu 1 Aar, hvilket vi havde regnet med. Der ved forrykkes den antydede Plan saa meget, at Lærerindeuddannelsen ikke kan gennemføres paa 3 Aar, og da dette er absolut nødvendigt, maa 2det Aars Undervisning paa Landbohøjskolen falde bort. For det andet menes der ogsaa, at Landbohøjskolens Undervisningsraad ikke er særlig interesseret i, at en Husholdningsafdeling knyttes til den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, og er dette Tilfældet, vil det være tilstrækkeligt til at søge Uddannelsen ordnet paa anden Maade. For en Husholdningslærerinde-Uddannelse er saa vigtig, at den ikke maa blive en Biting.

Personlig mener jeg, at et selvstændigt Husholdningsseminarium, oprettet af Staten, absolut er at foretrække fremfor at knytte det som en Afdeling til en anden Institution. Et saadant Seminarium var det vel ogsaa hensigtsmæssigt at lægge i København eller i Nærheden af København af Hensyn til Lærerkrafter og Undervisningsmateriale.

Men, som Landbrugsminister Kr. Petersen udtalte ved Elevmødet paa Ankerhus i Sommer, „man maa kræve af en Husholdningslærerinde, at hun har Kendskab til Forholdene paa Landet og Indsigt i en Landhusholdning, derfor bør en Del af Lærerindeuddannelsen henlægges til Landet“. Vil denne Opfattelse, som vi selvfølgelig deler, vinde Hævd, burde 1ste Aars Uddannelse tages paa Landet. I saa Tilfælde vilde det vel falde naturligt at lade de vordende Lærerinder tage 1ste Aars Kursus paa Ankerhus, hvor alt særlig er lagt til Rette derefter, men da dette kan synes at blive en Favorisering paa de to andre Lærerindeskolers Bekostning, har jeg ikke ment at burde opstille dette Krav.

Jeg gaar dog ud fra, at Landboforeningerne og Husmandsforeningerne er saa interesserede i denne Sag, at de fremdeles gennem deres Organisationer vil støtte de Kvinder,

der tager deres forberedende Lærerindeuddannelse paa Landet, og ligeledes fordre, at de Lærerinder, der skal lede deres korte og vandrende Kursus, har en saadan Uddannelse.

Naar jeg har ment at burde trække mig tilbage fra den egentlige Lærerindeuddannelse, som jeg dog med noget Held har opretholdt, er det ogsaa, fordi de Bevillinger, en Uddannelse, der skal staa paa Højde med Tidens Krav, kræve, vil være saa store, at de kan opfattes som en personlig Begunstigelse, hvis de skal gives til en privat Skole. Og jeg vil ogsaa kunne staa forholdsvis friere i min Agitation for Husboldningssagen, naar jeg ikke har tilsyneladende økonomisk Vinding af de Tilskud, der gives til Sagen.

Dernæst vil det ogsaa være vanskeligt for mig personlig at overkomme alt det, en betydelig Udvidelse medfører, og jeg mener, at jeg paa anden Maade kan gøre forholdsvis mere Nytte, f. Eks. ved at arbejde for at faa kommunal Efterskoleundervisning i Gang for unge Piger — for det bliver dog derigennem, at de mange kan hjælpes.

Sorø Forskoleseminarium.

—0—

Det er nu 5 Aar siden, at jeg lagde den første Grund til Forskoleseminariet i Sorø, idet jeg i Novbr. 1912 begyndte med en Børneklasse til Øvelsesskole. Det var 16 Børn fra Sorø Landsogn, som efter Aftale med Sorø Skolemyndigheder og med Billigelse fra Skoledirektion og Undervisningsministerium heuvistes til mig fra den overfyldte Kommuneskoles 1. Klasse. Og fra 1. Januar 1913 begyndte jeg en Forberedelsesklasse til Seminariet. Nu er den ene Børneklasse blevet til 4; Børnene er stadig fra Sorø Landsogn og har de sidste Aar været omkr. 60 i Tallet. Kommunens Tilskud, som først var 400 Kr., er nu 1200 Kr. om Aaret.

Ministeriet havde stillet den Betingelse for Tilladelsen til at holde Optagelsesprøve, at jeg var sikret Børn i Øvelsesskolen fra 7 til 10 Aar; derfor kunde jeg først paabegynde selve Seminarieundervisningen til Septbr. 1913 og først dimittere det 1. Hold Elever 24. og 25. Februar 1915. Af disse Dimittender, som nævntes i forrige Aarsskrift, fik 1 „Udm. g. skikket“ og de andre „M. g. sk.“. Denne Standard opretholdtes med det næste Elevhold, der dimitteredes i Juli 1916, og som nævnes i dette Aarsskrift. Det var imidlertid ikke heldigt at have Optagelses- og Afgangsprøver lige ved Sommerferien, hvorfor jeg søgte Ministeriet om Tilladelse til at forlægge den 3. Optagelsesprøve fra Juli 1916, da den normalt skulde være holdt til Maj 1917, men saa holde et Ekstrahold Elever fra Novbr.

Jeg fik Tilladelsen men saa sent, at jeg kun kunde byde Ekstraholdet en Forberedelsestid paa ca. 2 Maanedre, og det førte til, at dette Hold kun talte 3 Elever der dimitteredes i Maj 1917, alle med „M. g. sk.“. De nævnes som Dimittender i dette Aarsskrift. Derefter optoges de nuværende 18 Elever. Af de 28 Elever, der saaledes er udgaaet fra Sorø Forskoleseminarium, de 26 altsaa som „Meget godt skikkede“ og de to som „Udmærket godt skikkede“, har de 10 faaet Karakteren ug i Haandgerning, 10 ug?, 6 mg×, 1 mg og 1 mg?. Naar man husker, at Elever paa et Forskoleseminarium paa 1½ Aar skal opnaa den samme Dygtighed i Haandarbejde i det samme Omfang som Elever paa alm. Seminarier i 3 Aar, maa det anførte Resultat med Rette betegnes som glimrende. I Sang har 9 faaet ug, 6 ug?, 3 mg×, 4 mg, 2 mg?, 3 g× og 1 g, altsaa over Halvdelen kommet i ug'erne. Disse to Fag er jo de eneste, hvor Specialkarakterer gives ved den afsluttende Prøve.

Begyndelsen i 1912 (med Børneskolen) skete i et Lokale, som min Hustru overlod mig i „Gaarden“ paa Ankerhus. Det første Hold voksne fik Forberedelsen til Optagelsesprøven i Skolestuen paa Ankerhus. Men saa flyttede baade Børnene og de voksne over i lejede Stuer i Vognmand Frederiksens

Villa paa den anden Side Søen. I Julen 1915 købte jeg Villaen og omdannede den i Sommeren 1916. Der er nu 4 passende store Klasseværelser, et Værelse til Orgelspil, en Legestue til Børnene i Tilfælde af daarligt Vejr, og andre fornødne Rum til Materiel, Børnenes Fodtøj m. m. I Sommeren 1916 byggedes tillige af mig og min Hustru i Forening en Gymnastiksal, som ogsaa afgiver en smuk Foredrags- og Festsal. Til Forskoleseminariet hører en Have paa 8000 gamle Kvadratalen, og deri har Børnene i de to ældste Klasser nu 24 Smaahaver, ligesom Eleverne baade undervises og nyder Hvile i den øvrige Del af Haven, der skraaner ned til Pedersborg Sø og kun har „Kongebroen“ mellem sig og Sorø Sø. I Juleferien faar jeg indlagt elektrisk Lys i Skolestuerne, og saa tør jeg nok sige, at med sin fri Beliggenhed og herlige Udsigt er Sorø Forskoleseminarium et Sted, hvor en Lærerinduddannelse kan trives under gode Betingelser, naar den fornødne Sundhed, den fornødne Alvor og de fornødne Evner er til Stede hos Eleverne.

Lærerkrafterne ved Seminariet har heldigvis været stabile: Frk. Ussing, uddannet i Vejle, hos afd. Forst. Holm og Frk. Bojsen, uddannet som eks. Lærerinde i Silkeborg, har været med fra Seminariets første Tid. Overlærer Olsen har hele Tiden haft Sang og tildels Dansk, mens Frk. Theodora Petersen fra Nr. Nissum Seminarium har været Lærerinde her i to Aar. Lærer Clausen ved Sorø Kommuneskole har afløst Lærer Hansen i Naturfagene, da Hr. Hansen forflyttedes til Bornholm. Dr. Caroline Steen har stadig Fysiologi og Psykologi, Frk. Arnkiel har Timer i Børneskolen, men Gartner Eliason afløste for Havens Vedkommende Gartner Gram, da denne blev Konsulent i Havebrug og stadig maatte færdes paa Rejser. Hr. Eliason er uddannet i Sverige og videre i England og Tyskland. Undervisningen i Orgelspil er som hele Tiden varetaget af Sorø Kirkes udmærkede Organist Hr. Tscherning.

Skolepengene er de samme som før: 10 Kr. pr. Maaned i Forberedelsesklassen og 50 Kr. Kvartalet i Seminarieklassen.

Men det er muligt, at jeg til næste Vinter bliver nødt til at indføre Brændselspenge.

Det første Hold Elever fik ingen Statsunderstøttelse, jeg ydede saa et tilsvarende Beløb som Moderation i Skolepengene, de senere Hold har faaet det sædvanlige Beløb 100 Kr. aarlig pr. Elev til Deling mellem de ubemidlede. Statstilskudet til Seminariet er tildelt mig for 2 Finansaar med 1500 Kr. hvert Aar, for indeværende med 2500 Kr.

En Skole som min maa bæres oppe af Tillid til dens Berettigelse. Og denne Berettigelse vinder den ved Anerkendelse dels fra Myndighedernes Side, dels fra dens Elevers Side. Og Anerkendelsen giver sig bl. a. til Kende ved Agitation for Tilgang til den. Selv om alle mine Dimittender var tilfredse med de opnaaede Resultater og glade ved Livet paa Skolen, hvad jeg næppe tør haabe, saa havde jeg dog kun 28 Agitatorer ude blandt Befolkningen. Hertil kommer, at Tiderne er vanskelige paa saa mange Maader, trykkende for mange af de Hjem, som kunde unde en Datter Lærerindeuddannelse, betydeligt dyrere for Skolens Fornødenheder, dens Vedligeholdelse, dens Materiel. Og hvad der er det værste: der er ingen Interesse for Forskolelærerindeuddannelsen i Lærerstanden, de vil have al Lærerindeuddannelse gjort ens, fireaarig, udvidet. Sagtens ser Autoriteterne ogsaa saadan paa Sagen, eller har Tendens i den Retning. — Saa er der kun tilbage, hvad Befolkningen synes. Har den været glad ved Forskolelærerinderne, ved deres Maade at tage Børnene paa, ved deres Interesse for Børnens Hjem, saa vil endda Forskoleseminariet klare sig og deres Uddannelse af Lærerinder holde sig.

Peter Dam.

Fra Elevmøderne 1916—17.

— o —

Det aarlige Elevmøde 1916 afholdtes som sædvanlig anden Lørdag og Søndag i September og kom med det herligste

Solskinsvej, man kunde ønske sig. De fleste gamle Elever kom med Middagstogene og samledes ved Middagsbordene paa „Gaarden“, og ved Kaffen, der blev indtaget i Haven.

Kl. 4¹/₂ samledes alle til Møde i den ny Gymnastiksal.

Det er en dejlig stor Sal, høj og lys, malet med smukke gule, hvide og blaa Farver, og der er ordentlig Plads til at røre sig.

Forstander Dam holdt her et Foredrag, hvori han drog en Sammenligning mellem Tiden efter 1870—72, altsaa for 45 Aar siden, og Tiden nu. — I mangt og meget lignede Tiden dengang jo vor Tid, idet de stærke Brydninger ude fra ogsaa gav Genlyd i vort lille Land og vakte Røre her, de unge blev optaget af, hvad der foregik ude i Verden, det stemte Sindet stort, de fik selv store Maal at arbejde for.

Efter Foredraget gik alle en Tur i Skoven, men da „Fru Ægir“ ikke var hjemme, maatte man nøjes med Turen herud, Teen blev saa indtaget paa Hjortenæs.

Imidlertid var det blevet mørkt, men nu var der tændt Lys baade i og udenfor Gymnastiksalen, saa hele Selskabet samledes nu her til lidt festlig Sammenkomst.

Her saa man først „Mads Doss“, som Hjorddreng, i Færd med at binde en Lime te hans Mow'r og Mett' Kjølvro, der ogsaa var ude at vogte Faar. De to fik sig en god Passiar paa godt jysk, mens Mads Doss nok saa galant trakterede Mette med gode tykke Fedtmelmader med Rullepølse. Derefter havde vi „svensk Besøg“, idet „Anders og 4 raske Flickor“ præsenterede sig for Selskabet. — Saa dansede 8 Par af Skolens Elever nogle gamle Sanglege og Folkedanse, de gjorde megen Lykke, det er jo ogsaa først, naar disse gamle Lege dances i de gamle Dragter, at der rigtig kan lægges noget ind i Legen.

Efter Kaffen legede og sang vi alle, og nu kunde man rigtignok mærke, det var godt at have den nye Sal.

Lidt „Film“ maatte der jo ogsaa til, og Frk. Ussing havde som sædvanlig i det forløbne Aar været ude med sit „Apparat“, saa her gælder det om at opføre sig godt, ellers bliver man fremvist i levende Billeder.

Aftenen sluttede med Illumination i „Gaardmandshaven“, af kulørte Lygter, Lys og røde Lamper, og over det hele Fuldmaanens smilende Ansigt, en pragtfuld Septemberaften var det.

Her saa man i Havens Baggrund og under bengalsk Blus Scener af Eventyret „Prinsessen og Svinedrengen“ og „de sønderjyske Piger“, særlig det sidste var meget stemningsfuldt til Sangen „De vog dem, vi grov dem“. Det virkede vel ogsaa saa stærkt, fordi vi ved, hvorledes Forholdene er i Sønderjylland. Kl. 12 sluttedes der med Aftensang.

Søndag Formiddag var der Generalforsamling, hvor der blev givet forskellige Oplysninger om Foreningens Maal og Midler, samt Medlemsantallet, der nu var steget til c. 230.

Regnskahet blev fremlagt og godkendt, det blev bestemt, at det herefter skulde ligge til Eftersyn begge Elevmodedagene. Ligeledes blev der valgt en Revisor, Fru Clausen, Skaarup.

Den gamle Bestyrelse genvalgtes.

Der blev bedt om, saafremt nogen vilde støtte Foreningen med ekstra Bidrag, da at skrive dette, da Pengene ellers blev betragtet som det almindelige Aarskontingent og fort over paa næste Aar. — (Foreningen har endnu en Gæld paa 200 Kr.).

Søndagen er jo mere helliget Samværret mellem de enkelte, saa da Middagen var overstaaet, gik nogle til Skovs, andre til Søs, nogle i Haven osv., men Kl. 4 var der igen Foredrag i Gymnastiksalen, hvor Fru Eriksen, Husholdningsskolen, talte om de Opgaver og det Ansvar, der ligger for enhver ung Kvinde for at dygtiggøre sig til sin Gerning. Selv om dette Arbejde skal foregaa „paa det jævne“, som der staar i Sangen, vi sang forud, saa har det alligevel sin store Betydning for det hele Samfund, at der er dygtige Kvinder, der tager Arbejdet op i de enkelte Hjem.

Ogsaa Elevmodet 1917 forløb programmæssigt, d. v. s. lign. som 1916.

Det kunde dog nok mærkes, at Rejseforholdene var besværlige, der var knap saa mange gamle Elever som i Fjor.

Lørdag talte Fru Lauridsen om Husførelse i disse vanskelige Tider, om Aftenen var der den sædvanlige Sammenkomst i Gymnastiksalen, der denne Gang var oplyst med Karbidlamper og Tællelys*), men det gjorde nu intet Skaar i Festens Glæde.

Ved Generalforsamlingen Søndag Form. blev der foretaget Valg af Bestyrelse ved skriftlig Afstemning, her blev foreslaaet og valgt Frk. Bojsen, Forskoleseminariet, i Stedet for Frk. Sejerø-Olsen, Fredericia; den øvrige Bestyrelse genvalgtes. Af Frk. Tejlberg blev foreslaaet at holde Elevmødet tidligere af Hensyn til Forskolelærerinderne, der ikke godt kan komme lige efter Ferien. Der blev saa bestemt, at Mødet næste Aar skulde holdes sidste Aug. og 1ste Septbr., men mødte der ikke ret mange Forskolelærerinder, skulde det igen holdes anden Søndag i Septbr. —

Efter Middagen talte Landbrugsminister Kr. Petersen om Kvindernes Uddannelse, Eleverne sang nogle Sange og tilsidst læste Dr. Ussing, Sorø nogle af Aakjærs Digte for os. —

Margrete Pedersen.

NB. Elevmødet 1918 afholdes altsaa **31. August og 1. September.** Elevforeningens Medlemmer er som sædvanlig Skolens Gæster og ventes med Middagstognene om Lørdagen. Der vil ikke blive udsendt anden Indbydelse.

Kursusdeltagere.

—o—

Lærerindekursus fra Novbr. 1915:

189. Anna Bach, Tyrrekilde, Arden.
190. Johanne Sømning, Aakerøen, Norge.
191. Hilda Demoth. Balle, Silkeborg.
192. Anna Eibæk, Haastrup.
193. Kristine Kandborg Sørensen, Fruering, Skanderborg.
194. Karen Bransager, Sorø.
195. Edel Olsen, Ubbø, Jerslev.
196. Augusta Eilenberger, Marstal.
197. Ingeborg Troelsen, Griffensfeldtg., København.
198. Christine Larsen, Forskolel., Hyllinge, fra **Nvbr. 1916.**

---

*) Skolen forsynes nu med elektrisk Lys.

199. Marie Sørensen, eksm. Lærerinde, Stautrup, Aarhus.
200. Sigrød Wisbech Pedersen, Lysgaard, Skelhøje.
201. Naina Scharla-Nielsen, Lynge, Sorø.
202. Mette Bennedsen, Lourup, Gjörding, fra Maj 1917.
203. Thora Christiansen, Højby Sj.
204. Ella Ipsen, Skaarup.
205. Malfridur Magnusdatter, Island.
206. Agnes Sørensen, V. Vedsted.
207. Ellen Madsen, Assenbæk, Thistrup.
208. Petrea Pedersen, Rommall, Randers.
209. Frida Frederikssen, Ollerup.
210. Ulla Christensen, Vordingborg.
211. Dorthea Carlsen, Odense.

5 Mdr.s Husholdningslever Vinterkursus 1915-16:

163. Asta Nielsen Svinning, Husmandsskolen, Odense.
164. Hansigne Olsen, Jægersborg Alle 53, Charlottenlund.
165. Agnes Olsen, Jægersborg Allé 53, Charlottenlund.
166. Karoline Hansen, Borød Flintstrup, Sorø.
167. Claudine Hansen, Borød Flintstrup.
168. Betty Vadskær, V. Halne, Vadum.
169. Marie Jensen, Gandbergg., Nørager.
170. Andrea Sørensen, Vævergaarden, Vadum.
171. Marie Nielsen, Løjtvedgaard, Jyderup.
172. Laura Olsen, Rye, Gørlev.
173. Valborg Røtting, Teglstrup, Allerslev.
174. Anna Langkjær, Sorø.
175. Dagmar Nielsen, Thoderup, Guldborg.
176. Anna Jensen, Sorø.
177. Ella Jensen, Kjærsgaard, Silkeborg, 3 Mdr.
178. Marie Skalborg, Skårup, Arden, 3 Mdr.
179. Marie Christensen, Rye, Gørlev, 3 Mdr.
180. Anna Svendsen, Særslev, Horbelev, 3 Mdr.
181. Johanne Nymand, Radsted, Saxkøbing, 3 Mdr.
182. Emma Hansen, Sølyst, Sorø, 2 Mdr.
183. Lydia Kragh, Skørpinge, Flakkebjerg, 2 Mdr.

5 Mdr.s Sommerkursus 1916:

184. Karen Ryge, Ranum.
185. Alma Fjederholdt Madsen, Nørrøkke, Halvrimmen.
186. Erna Jensen, Faurbjergg., Tryggelev.
187. Borghild Hagen, Frekhaug, Bergen, Norge.
188. Anna K. Hansen, Omø, Skjelskør.
189. Dorthea Jensen, Risgård, Guldager, Simested.
190. Jenny Jensen, Nestrup, Thisted.
191. Camilla Sørensen, Kelleby, Farstrup.
192. Meta Petersen, Lyderslev, Rødvig.
193. Marie Dedenroth Frederiksen, Høng.
194. Olga Dedenroth Madsen, Finderup, Høng.
195. Helene Nielsen, Dyrhavgg., Kolding.
196. Anna Christensen, Bøstrup, Slagelse.
197. Kristine Harrestrup, Hjerem.
198. Johanne Jensen, Benløse, Ringsted.
199. Anna Larsen, Tjæreby, Roskilde.

200. Margrethe Rosenfeldt, Rødby.
201. Carria Knudsen, Bursøe.
202. Anna Margrethe Nielsen, Fuglsang, Ørum, Daugaarg.
203. Caroline Mittelstrass, Nakskov.
204. Katrine Hansen, Millinge.
205. Bodil Møller, Sevel.
206. Vita Bech Christensen, Holstebro.
207. Margrethe Andersen, Slagelse.
208. Jensine Sørensen, Kettinge, Nysted.
209. Olga Hansen, Ry.
210. Emilie Jørgensen, Krogsbølle, Nyborg.
211. Anna Pihl, Poulsker, Nexø.
212. Anna Jensen, Sorø.
213. Kathrine Pedersen, Allerslev Lejre, 2 Mdr. (syg).
214. Marie Hansen, Vinderup, Ærøskøbing, 3 Mdr. (syg).
215. Johanne Madsen, Skaarup, Arden, 4 Mdr.
216. Kristine Jensen, Gandborgg., Nørager, 4 Mdr.
217. Petra Petersen, Onsild Højgaard, L. Rørbæk.
218. Anna Jacobsen, Gyruup, Kappendrup, 3 Mdr.
219. Astrid Madsen, Vinthen, Lund, 3 Mdr.
220. Karen Vestergaard, Foulum, Viborg, 2 Mdr.
221. Johanne Karlshøj, Lyderslev, Rødvig, 2 Mdr.

5 Mdr.s Kursus, Vinterkursus 1916—17.

222. Anine Mikkelsen, Kardybgaard, Stoholm.
223. Maren Jacobsen, Toftbjerg, Tranebjerg.
224. Kristine Larsen, Nyrup.
225. Emilie Pedersen, Bruntofte, Eskildstrup.
226. Marie Kristensen, Pedersminde, Vejen.
227. Ulrikka Larsen, Houby, Fakse.
228. Anna Rasmussen, Boest, Nr. Snede.
229. Gudrund Lund, Tranekjær, Nr. Snede.
230. Sofie Hansen, Rerslev, Hedehusene, (2 Mdr.).
231. Marie Burgaard, Bur.
232. Ingeborg Hansen, Aasø, Glumsø.
233. Laura Højberg Pedersen, Holstebro, 2 Mdr.
234. Kirstine Pedersen, Nordgaard, Gundestrup, Grevinge.
235. Agnes Andersen, Venslev, Rude, (3 Mdr.).
236. Johanne Hansen, Sønderby, Borre, (3 Mdr.).
237. Gunhild Madsen, Krøjerup, Sorø, (1 Mdr.).

Sommerkursus 1917:

227. Aagot Kirkaas, Skydsberg, Norge.
228. Bertha Skulberg, Skydsberg, Norge.
229. Borghild Bjørlykke, Aas, Norge.
230. Ruth Helgeby, Aas, Norge.
231. Marie Andersen, Grangaarden, Simsted.
232. Bertha Westergaard, Skibsted, Komdrup.
233. Dorthea Brogaard, Jetsmark, Kaas.
234. Lauretea Pedersen, Orup, Fakse.
235. Kathrine Petersen, Fakse Mark, Fakse.
236. Elida Sørensen, Løgtved, Jyderup.
237. Ellen Hansen, Nakskov.

- 238. Anna Egedal, Milling.
- 239. Anna Jensen, Ø. Skerninge, Vesterskerningé.
- 240. Gudrun Møller, Esbjerg.
- 241. Caroline Jørgensen, Vrigsted, Braaskov.
- 242. Hilma Groesmeyer, Korsør.
- 243. Elisabeth Rasmussee, Fruens Bøge.
- 244. Karen Albrektsen, Gadstrup.
- 255. Metha Nielsen, Ejstrup, Nr. Snede.
- 256. Katharina Sørensen, Nidløsegaard, Dianalund.
- 257. Anna Bauer, Sorø.
- 258. Hedvig Hansen, Stenstrup, Næstved.

Øvelsesskolen:

- 47. Mathilde Kjærsgaard, Strandby, Farsø, Januar 1916.
- 48. Karen Hansen, Spatofteg., Tullebølle, Rudkøbing.
- 49. Sofie Schøtt, Hyllested, Dalmose.
- 50. Karoline Jensen, Steenstrup, Septbr. 1916.
- 51. Olga Jensen, Borød.
- 52. Elna Jensen, Døjringe.
- 53. Margrethe Gram, Sorø.
- 54. Ellen Lundsgaard, Svenstrup, Borup, Januar 1917.
- 55. Karen Olsen, Nordrup, Ringsted.
- 56. Borghild Bjørlykke, Aas, Norge.

Maanedskursus Oktbr. 1916:

- 86. Karen Olsen, Pilegaard, Naaby, Herlufmagle.
- 87. Kristine Rasmussen, Ryomgaard.
- 88. Kathrine Rasmussen, Ryomgaard.
- 89. Kristine Hansen, N. Broby.
- 90. Katrine Hansen, N. Broby.
- 91. Ingeborg Nielsen, Gammelstrup, Timring.
- 92. Petra Mortensen, Smejrup, Assens.
- 93. Kirstine Nielsen, Sødinge, Ringe.
- 94. Elisabeth Øyås Hansen, Sødinge, Ringe.
- 95. Dagny Nielsen, Uglerup, Jyderup.
- 96. Karen Jensen, Hurup.
- 97. Karen Nielsen, Faardrup, Flakkebjerg.
- 98. Martha Jørgensen, Orøby, Sdr. Bjerre.
- 99. Agnes Nielsen, Lundby, Tjæreby.
- 100. Ingeborg Bohn, Saksebro, Aakirkeby.
- 101. Frida Clausen, Knudstrup, Horslunde.
- 102. Meta Madsen, Sandby Velterslev.
- 103. Mary Christensen, Kirkerup, Slagelse.
- 104. Maren Nielsen, Naur.
- 109. Christence Steffensen, Gedved.
- 106. Marie Pedersen, Venø, Struer.
- 107. Anna Birk, Birk, Herning.
- 108. Sigrid Kristoffersen, Kelleklinde, Jerslev.
- 109. Johanne Karlshøj, Lyderslev, Rødvig.
- 110. Thyra Pedersen, Vedskølle, Vallø.
- 111. Kristine Rasmussen, Ellinge, Ullerslev.

Maanedskursus 1917:

- 112. Emma Christensen, Højvang, Hadsten.

113. Marie Olsen, Hadsten.
114. Emmy Christensen, Hadsten.
115. Helga Stæhr, Kristrupvej, Randers.
116. Ingrid Jensen, Gumindedrup, Højby.
117. Frederikke Hansen, Viemose.
118. Kristine Andersen, Kildal, Bur.
119. Trine Crillesen, St. Magleby, Dragør.
120. Anna Larsen, Faurskov, Gelsted.
121. Hansine Pedersen, Mesinge.
122. Dagmar Jørgensen, Haundrup, Pederstrup.
123. Elisabeth Andersen, Stenstrup, Højby.
124. Helene Bennedsen, Faarevejle.
125. Johanne Breinholdt, Tvir, Hobro.
126. Mariane Sørensen, Alstrup, Ullits.
127. Marie Olsen, Hørby, Holstebro.
128. Karen Kristensen, Øster Tørslev.
129. Marie Olsen, Rosted, Slagelse.
130. Margrethe Schultz, N. Farup, Ribe.
131. Franciska Hansen, Mejlby, Ribe.
132. Jenny Hansen, N. Farup, Ribe.
133. Dagny R. Rode Madsen, Sipperup, Knabstrup.
134. Martha Andersen, Neble, Korsør.

Feriekursus for Lærere, Læreres Hustruer og Lærerinder:

77. Lærer P. A. Hernø, Vadsø, Hedehusene, 1916.
78. Lærer P. M. Rørsig, Hallund.
79. Lærer J. Handberg, N. Sundby.
80. Lærer Østergaard, Næstved.
81. Fru Lærer Østergaard, Næstved.
82. Fru Lærer Ingeborg Larsen, Sandby.
83. Fru Lærer Anna Arvidsen, Poulsker, Neksø.
84. Lærerinde Frk. Meta Galle, Krønge, Bursø.
85. Lærerinde Frk. Marie Jørgensen, Højme.
86. Lærerinde Frk. Marie Rasmussen, Kold, Kolind.
87. Lærerinde Frk. Antoni Kerrie, Aalborg.
88. Lærerinde Frk. Margrethe Jacobi Jensen, Aalborg.
89. Frk. Louise Clausen, Lindevangshjemmet, København.
90. Fru Johanne Aagesen, Ullits.
91. Lærer A. Bagge Albertsen, Bjærner, Rødby 1917.
92. Lærer J. Bak, Frederiksberg, Randers.
93. Lærer P. Nygaard-Jespersen, Jernved, Gredstebro.
94. Lærer H. Humlum, Holstebro.
95. Fru Lærer Karen Vittrup, Vindum, Bjerringbro.
96. Fru Lærer Charlotte Pinborg Laanum, Stoholm.
97. Fru Lærer Bodil Riis, Frederikssund.
98. Lærerinde Frk. Marie Østergaard, Aastrup, Pejrup.

Hospiterende Elever:

- Frederikke Lund, Gram, N. Slesvig, 1915 1 Md.
 Fru Karen Busk, Maj—Septbr. 1916.
 Ellen Thomsen, Billumstarp, Juli 1917.
 Kristine Andersen, Hylledlund, Holsted, Aug. 1917.

**Instruktionskursus for Lærerinder
til kommunale Efterskoler 30. Juli—6. August 1916.**

1. Skolekøkkenlærerinde, Marie Christensen, Randers.
2. — Jütta Ratzau, Vejle.
3. Kommuneskole- og Skolekøkkenl., Mariane Sørensen, Aarhus.
4. — Alma Nielsen-Jexen, Svendstrup, Hammel.
5. — Anna Rasmussen, Kold, Kolind.
6. — Marie Dixen, Adshøj, Kjøge.
7. Forskole- og Skolekøkkenl., Marie Sylvest, Grædsted.
8. — Sigrid Arnkil, Esbjerg.
9. — Ane Sofie Rasmussen, Silkeborg.
10. — Ellen Nielsen, Vedbysønder.
11. -- Marie Nielsen, Dejret, Knebel.
12. Husholdningsl., Oline Skov, Haugeskovgaard, Kjøge.
13. — Frida Bergstrøm, Brørup.
14. — Asta Kjærgaard, Baungaard, Vejen.
15. — Marie Kirkegaard, Kathrinebjerg, Aarhus.
16. — Marie Broholm, Vordingborg.
17. — Bertha Pedersen, Odder.
18. — Petrea Bondo, Skjelskør.
19. — Emilie Pedersen, Høng.
20. — Marence Tarp, Korinth.
21. — Kristine Egedal, Millinge.
22. — Marga Teglbjerg, Fuldbj, Sorø.
23. — Margrete Clausen, Næsgaard, Stubbekøbing.
24. — Fru Kristine Borresen Lillelund, Esbjerg.
25. — Fru Elise Christensen, Hørby, Hobro.
26. — Fru Anna Clausen, Skaarup.
27. Privatlærerinde, Agnes Bruun, Esbjerg.

1917.

28. Kommune- og Skolekøkkenl., Agnes Boesen, Briksbøl, Esbjerg.
29. — Thyra Baumsgartz, Kolding.
30. Kommunal., Anna Andersen, St. Thorshøje, Fakse.
31. — Marie Pedersen, Sierslev, St. Hedinge.
32. Forskolelærerinde, Emma Stensberg, Gørlev.
33. — Jenny Larsen, Hunnerup, Helsingø.
34. Husholdningsl., Ellen Mazanti Andersen, Fakse.
35. — Marie Bagger, Husmandsskolen, Odense.
36. — Fru Dagny Sørensen, Højbjerggaard, Odense.
37. — Fru Anna Clausen, Skårup.
38. — Maren Nielsen, Vordingborg.
39. — Margrethe Pedersen, Odder.
40. — Laura Mårsø, Ask, Malling.
41. — Ellen Madsen, Sletten.
42. — Margrethe Christiansen, Ore, Stubbekøbing.
43. — Fru Johanne Andersen, Mosegaard, Ejby.
44. — Fru Hilda Holm Hermansen, Sorø.
45. — Edel Olsen.
46. — Augusta Eilenberger.

Dimitterede Forskolelærereinder 1915:

1. Helene Fischer, Udby, Jerslev.
2. Sofie Frederiksen, Nordrup, Ringsted.
3. Petra Jensen, Kasted, Mundelstrup.
4. Anna Jeppesen, Ramsøllille, Haudrup.
5. Anna Kjellerup, Overlund, Viborg.
6. Karla Laurberg, Gjerlev, Randers.
7. Ebba Meyer, Høng.
8. Rigmor Warthoe Nielsen, Kjøng, Lundby.
9. Thora Nielsen, Horreby, Falster.
10. Nielsine Olsen, Næsby, Slagelse.
11. Johanne Pedersen, Kulagergaard, Karise.
12. Marga Teglbjerg, Sorø.
13. Karen Rasmussen, Gerlev.

Dimitterede Forskolelærereindeelever 1916:

1. Agnes Asping, Klemensker, Bornholm.
2. Jacobine Hansen, Pedersborg, Sorø.
3. Sofie Hansen, Herrestrup, Munkebjergby.
4. Marie Holm, Ny Stenderup, V. Hæsing.
5. Karen Jensen, Arnakke, Vipperød.
6. Margrethe Larsen, Vindegaard, Kjøge.
7. Ellen Nielsen, Vedbysønder, Slagelse.
8. Marie Nielsen, Dejret, Knebel.
9. Karen Pedersen, Lyng, Sorø.
10. Ellen Petersen, Ladby, Næstved.
11. Kristine Rendbæk, Vrensted, Løkken.
12. Julie Speeht, Tyvelse, Sorø.

Dimitterede 1917:

1. Margrethe Morthensen, Havreholm, Grenaa.
2. Ane Pedersen, Ottestrup, Slagelse.
3. Elisa Pedersen, Løsning.

Nuværende Forskolelærereinder:

Anna Andersen, Gislinge, Hørve.
 Else Bjerg, Solvang, Thim.
 Elna Christensen, Frøstrup.
 Ulrika Christiansen, Høng.
 Augusta Eilenberger, Marstal.
 Marie Frederiksen, Nordrup, Ringsted.
 Ida Frederiksen, Braband.
 Selma Jacobsen, Kagerup.
 Karen Jensen, Vedde.
 Kristine Jensen, Kølvrå, Karup.
 Agnes Johansen, Gerlev, Slagelse.
 Else Larsen, Kjeldstrup.
 Laura Markussen, Staaby.
 Anna Mikkelsen, Nebel, Karup.
 Edel Olsen, Udby, Kallundborg.
 Anna Oudrup, Vilsted.
 Agnes Pedersen, Odense.
 Agnes Vinther, Torrild, Odder.

Fru Eline Eriksen.

— o —

Fru Eriksen døde d. 5. December 1916, og hendes sidste Skoletid formede sig som den skønneste Afslutning af hendes Gerning. Kollegaer fra Landets fleste Husholdningsskoler var saaledes samlede paa Sorø Husholdningsskole d. 1. og 2. Oktober til Aarsmøde. Og det blev et Møde, som vi mindes med Taknemlighed. Fru E. holdt det afsluttende Foredrag, Fru la Cour-Madsen og Fru Bransager-Nielsen bragte hende en følt Tak for hendes Indsats i Skolernes Arbejde og for gode Timer paa den gamle Skole.

Alt i alt formede Fru Eriksens Liv, Virksomhed og Død her i Sorø sig som en eneste stor Harmoni, og dette prægede de Steder, hvor hun færdedes. Derfor savnes hun saa meget, og derfor knytter Mindet sig saa meget stærkere til det forbigangne, for mig til Samarbejdet med Fru Eriksen.

Det var jo nemlig os to, der i Fællesskab begyndte Sorø Husholdningsskole, og vi begyndte med et Par tomme Hænder, som Vaaskeligheder og Uprøvetthed dog føjede stærkere sammen; vi sled trofast sammen, til Virksomheden fik fastere Form, til det personlige i Opfattelse gjorde sig gældende. Jeg havde mange Idéer, som det kunde være en vis Risiko økonomisk set at realisere, og som det egentlig var urimeligt, at Fru Eriksen skulde tage Part i. Jeg tog derfor paa min egen Kappe de vandrende Kursus, det medførte Lærerindeuddannelsen — og igen Køb af min Jord og Opførelsen af Ankerhus, der igen medførte, at vi delte Virksomheden 1906, idet jeg da solgte Fru E. Sorø Husholdningsskole, der juridisk havde været min Ejendom. Hermed ophørte jo det egentlige Samarbejde, hver havde nu sin Skole og var vel ikke fri for at konkurrere noget med hinanden, om end just ikke med Elever.

De sidste Aar førte os nærmere sammen igen. Fru E. kom som Censor til vore Prøver, talte ved vort sidste Elevmøde, og det var mig en stor Glæde, at hun saa ivrigt interesserede sig for mit Arbejde i Prisreguleringen.

Ja, gamle Minder binder, og det er med Tak for gamle Dage, med Tak for rige Timer i fælles Arbejde at jeg med Vemod mindes Fru Eriksen.

Magdalène Lauridsen.

Plan
for et nyt Kursus
i Sorø kommunale Efterskole for unge Piger.
Begynder paa Ankerhus Januar 1918.

- 1ste Time: Sundhedslære og Hjemmets Hygieine.
2den Time: Regning efter Sofie Rasmussen og J. Pedersens „Regnebog til Brug ved Undervisningen i Husgerning og Madlavning“, hveranden Mødedag; hveranden Dag **Skriftlig Dansk**, derindunder Genfortælling og hvad der er fortalt i Foredragstimen.
3die Time: { **Haandarbejde**, derindunder Linnedsy-
4de Time: } ning, Reparation af Tøj og Strikning.
5te Time: Øvelse i Oplæsning. Eventuelt Gymnastik.

NB. Denne Plan vil særlig være praktisk at anvende nu, hvor man vanskelig kan faa Produkter og Petroleum til en Undervisning i Madlavning, og den kan let ordnes i hvilken som helst Kommune ved Hjælp af stedlige Lærerkrafter. — Staten betaler nu $\frac{3}{4}$ af Udgifterne.
